

BTTR470OMA
Vallás- és kultúrtörténet szeminárium (Ókor)

2025/26-I

Oktató: Dr. Szántó Zsuzsanna

Időpont: Csütörtök 16.00-17.50 ill. Csütörtök 18.00-19.50

Helyszín: 407/E

Tematika:

1. Bevezetés: a vallás fogalma, születése

2. Az egyiptomi vallás: A fáraó, mint Ré fia

Forrás: *A világ létrejötte és fenntartása: Koporsószövegek 80. monda*. In: Kóthay K. – Gulyás A., *Túlvilág és mindennapok az ókori Egyiptomban* (Miskolc: Bíbor 2007), 2. szöveg.

Előadás: Ozirisz mítosza és kultusza

Ajánlott irodalom: Kákosy L., *Az ókori Egyiptom története és kultúrája* (Budapest: Osiris 2005).

3. Az egyiptomi túlvilághit: a piramisoktól a thébai sírokig

Forrás: Részletek a *Halottak Könyvéből*. In: Kóthay K. – Gulyás A., *Túlvilág és mindennapok az ókori Egyiptomban* (Miskolc: Bíbor 2007), 31a-f. szövegek.

Előadás: Hogyan temetkeztek az egyiptomiak?

Ajánlott irodalom: M. Lehner, *Piramisok nagykönyve* (Pécs: Alexandra 2003), 21-35.

4. A görög hitvilág: a polis kultuszai

Forrás: *A polis kultikus tisztségviselői*. In: Hegyi D., *Görög vallástörténeti chrestomathia* (Budapest: Osiris 2003), 45-64.

Előadás: Vallási ünnepek Athénban

Ajánlott irodalom: Hegyi D., *Polis és vallás. Bevezetés a görög vallástörténetbe* (Budapest: Osiris 2003), 45-60.

5. A görög hitvilág: a jóslás és a jósdák

Forrás: Hogyan jósoltak a görög jóshelyeken? In: Hegyi D., *Görög vallástörténeti chrestomathia* (Budapest: Osiris 2003), 139-51.

Előadás: A delphoi jósda

Ajánlott irodalom: Hegyi D., *Polis és vallás. Bevezetés a görög vallástörténetbe* (Budapest: Osiris 2003), 115-21.

6. Zárthelyi dolgozat I (1-5. órák anyaga)

7. A római hitvilág és kultuszok

Forrás: A Bacchanáliák betiltása. In: Németh Gy. (szerk.), *Görög-római szöveggyűjtemény* (Budapest: Osiris 2011), 116. szöveg

Előadás: Idegen kultuszok és a római vallás

Ajánlott irodalom: Hahn I., *Istenek és népek* (Budapest: Minerva 1980), 224-48.

8. A római hitvilág: császárkultusz

Forrás: ILS 112: Oltár Augustus tiszteletére. In: Németh Gy. (szerk.), *Görög-római szöveggyűjtemény* (Budapest: Osiris 2011), 155. szöveg.

Előadás: A császár, mint isten

Ajánlott irodalom: Grüll T., *Az utolsó birodalom* (Budapest: Typotex 2007), 131-9.

9. Az ókori zsidó vallás: a politeista világ „különce”

Forrás: Flavius Josephus, *A zsidók története* XII/3; Flavius Josephus, *A zsidó háború* VI/4, zsinagóga feliratok

Előadás: A jeruzsálemi Templom

Ajánlott irodalom: Kőszeghy M., *Jeruzsálem: egy rejtőzködő város története* (Budapest: Martin Opitz 2024).

10. A kereszténység megszületése, keresztényüldözések

Forrás: Diocletianus keresztényüldözése. In: Németh Gy. (szerk.), *Görög-római szöveggyűjtemény* (Budapest: Osiris 2011), 196. szöveg.

Előadás: Ki volt Pontius Pilatus?

Ajánlott irodalom: Grüll T., *Pontius Pilatus: Egy karrier története* (Budapest: Szent Pál Akadémia 2002).

11. Keresztény missziók, a birodalmi vallássá válás folyamata

Forrás: *A mediolanumi edictum*. In: Németh Gy. (szerk.), *Görög-római szöveggyűjtemény* (Budapest: Osiris 2011), 197. szöveg.

Előadás: A pogány vallások felszámolása

Ajánlott irodalom: Sály P., *Pogány birodalomból keresztény birodalom: a Római Birodalom kereszténnyé válása a Codex Theodosianus tükrében* (Budapest: Szent István Társulat 2009).

12. Zárthelyi dolgozat II (7-11. órák anyaga)

13. Értékelés

Teljesítés:

1. Az órákon való aktív jelenlét (maximum 3 hiányzás megengedett)
2. A félév során egy 20 perces előadás előre megbeszélte témából ppt-vel
3. A félév során két jelenléti ZH megírása az órai anyagból

Értékelés:

Az értékelés az előadás (10 pont), a két ZH (20-20 pont) és az órai munka (10 pont) alapján történik.

Előadás: 20 perces prezentáció ppt-vel, amelyben fel kell tüntetni a felhasznált szakirodalmat
ZH anyaga: az órán elhangzott, illetve kivetített ókori fogalmak, nevek és évszámok

Ajánlott irodalom:

Hahn István, *Istenek és népek* (Budapest: Minerva 1980).
Harmatta János (szerk.), *Ókori keleti történeti chrestomathia* (Budapest: Osiris 2003)
Hegyi Dolores, *Polis és vallás. Bevezetés a görög vallástörténetbe* (Budapest: Osiris 2003).
Hegyi Dolores, *Görög vallástörténeti chrestomathia* (Budapest: Osiris 2003).
Kákósy László, *Az ókori Egyiptom története és kultúrája* (Budapest: Osiris 2005).
Kóthay Katalin Anna – Gulyás András, *Túlvilág és mindennapok az ókori Egyiptomban* (Miskolc: Bíbor 2007).
Németh György (szerk.), *Görög-római szöveggyűjtemény* (Budapest: Osiris 2011).
Németh György – Hegyi W. György, *Görög-római történelem* (Budapest: Osiris 2011).
Rüpke, Jörg (szerk.), *A Companion to Roman Religion* (Malden, MA: Blackwell 2007).
Warrior, Valerie M., *Roman Religion: A Sourcebook* (Newburyport, MA: Focus Press 2002).
Warrior, Valerie M., *Roman Religion* (Cambridge: Cambridge University Press 2006).
Warrior, Valerie M., *Greek Religion: A Sourcebook* (Newburyport, MA: Focus Press 2009).

Mely NAT-KET elemeket tartalmazza a kurzus?
NAT 5-8: Fejezetek az ókor történetéből: az ókori Egyiptom világa; az ókori Hellász öröksége; az ókori Róma öröksége A kereszténység: az Ószövetség népe; Jézus élete, tanításai és a kereszténység
NAT 9-12: Civilizáció és államszervezet az ókorban: a Közel-Kelet civilizációi Vallások az ókorban: Politeizmus és monoteizmus; A kereszténység kezdete
KET 9-12: Civilizáció és államszervezet az ókorban Vallások az ókorban
Mely NAT-re épülő érettségi vizsgatárgy követelményeket tartalmazza a kurzus?
1.3. Vallások: A zsidó monoteizmus; A kereszténység kialakulása, tanai, elterjedése; Politeizmus az ókori Keleten